

ZKUŠENOSTI ÚČASTNÍKŮ ZAHRANIČNÍCH POBYTŮ ERASMUS+

Základní informace o programu Erasmus+

V roce 2014 spustila Evropská unie nový vzdělávací program Erasmus+, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu a mládeže. Erasmus+ je nástupcem Programu celoživotního učení, programu Mládež v akci a dalších. Cílem programu Erasmus+ je zvýšit kvalitu a přiměřenost kvalifikací a dovedností. Dvě třetiny prostředků z tohoto programu jsou určeny na stipendia více než 4 milionům osob v EU za účelem studia, odborné přípravy, práce či dobrovolnické činnosti v zahraničí v období 2014–2020.

Programu Erasmus+ se mohou zúčastnit žáci, studenti, učitelé, dobrovolníci, vedoucí mládeže, vzdělavatelé, odborníci z podniků a veřejného sektoru a funkcionáři amatérských sportovních organizací. Lze z něj také poskytnout finanční prostředky na partnerství vzdělávacích zařízení, mládežnických organizací, podniků, místních a regionálních úřadů a nevládních organizací, jakož i na reformy v členských státech s cílem modernizovat vzdělávání a odbornou přípravu a podpořit inovace, podnikatelské schopnosti a zaměstnanost.

Součástí programu je realizace aktivit zaměřených na podporu implementace Evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu – ECVET.

Program také více podporuje informační platformy, jako je například eTwinning, které propojují školy prostřednictvím internetu nebo EPALE (Elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě), která nabízí prostor pro novou celoevropskou virtuální komunitu odborníků z oblasti vzdělávání dospělých.

V České republice je administrací programu Erasmus+ pověřena přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – Dům zahraniční spolupráce (DZS). DZS kromě programu Erasmus+ koordinuje řadu dalších mezinárodních vzdělávacích programů a aktivit (AIA, CEEPUS, AKTION, Norské fondy a fondy EHP, Eurodesk, European Schoolnet a další) a realizuje aktivity vztahující se k oblasti podpory vzdělávání.

O šetření a respondentech

Elektronické dotazníkové šetření účastníků programu ERASMUS+ po návratu z dlouhodobého výjezdu do zahraničí (na období delší než 2 měsíce) proběhlo v období od 2. do 30. listopadu 2016. V rámci povýjezdového šetření byli osloveni všichni účastníci předvýjezdového šetření, kteří se chystali na dlouhodobější výjezd do zahraničí a souhlasili s dalším oslovením po návratu. Předvýjezdové šetření probíhalo ve dvou vlnách v období září – leden 2015 a únor – srpen 2016. V rámci povýjezdového šetření bylo osloveno 1 822 účastníků a zapojilo se do něj 805 respondentů, což je více než 40 % všech oslovených.

Tato studie přináší jejich názory na posun vlastních dovedností uplatnitelných na trhu práce v průběhu jejich zahraničního pobytu. Zkoumanými oblastmi byly jazykové znalosti a osobnostní dovednosti. Další část šetření se zaměřila na jejich postoje v otázkách možného budoucího pobytu v zahraničí (studijního, pracovního, turistického). Respondenti rovněž odpovídali na otázky zjišťující to, s jakými těžkostmi se při svém zahraničním pobytu i po návratu domů setkávali, nebo zda se změnil jejich názor na studovaný obor, a další. Ne všichni respondenti odpovídali na

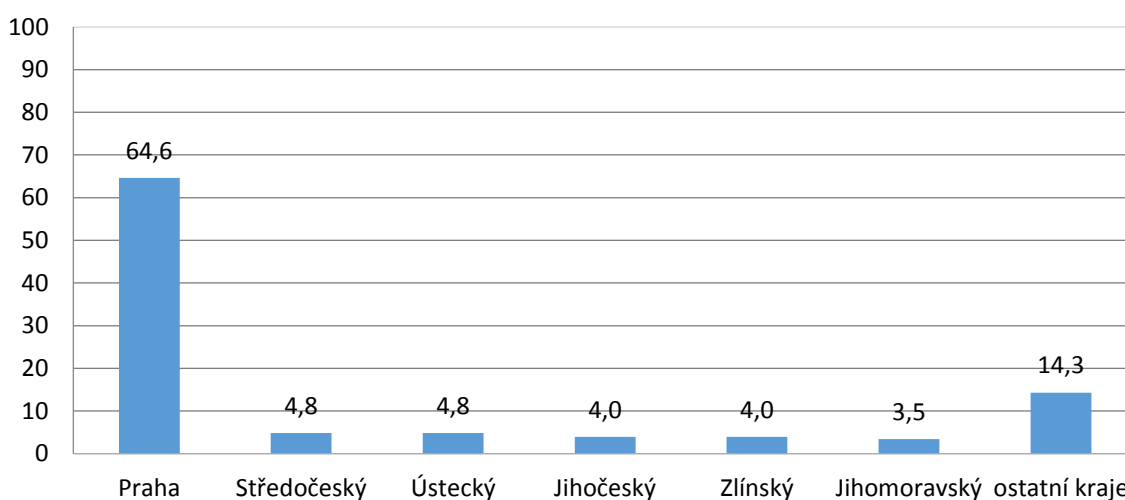
všechny otázky, proto je u každého grafu či tabulky uvedeno, kolik respondentů na konkrétní otázku odpovídalo.

Struktura respondentů

Z hlediska **zastoupení pohlaví** ve skupině respondentů převažovaly ženy, které tvořily 73 % z celkového počtu respondentů.

579 respondentů uvedlo, že se v současné době **převážně vyskytují** na území České republiky a 99 uvedlo, že se nacházejí v zahraničí. Regionální rozložení v rámci České republiky v rámci je patrné z Grafu 1. 65 % respondentů se po návratu ze zahraniční stáže zdržuje převážně na území hl. m. Prahy. Místo pobytu je ovlivněno studiem konkrétní vysoké školy, kdy nejčastějšími respondenty dotazníku byli studenti Univerzity Karlovy.

GRAF 1: REGIONÁLNÍ ROZLOŽENÍ AKTUÁLNÍHO PŘEVÁŽNÉHO MÍSTA POBYTU v % (po návratu)

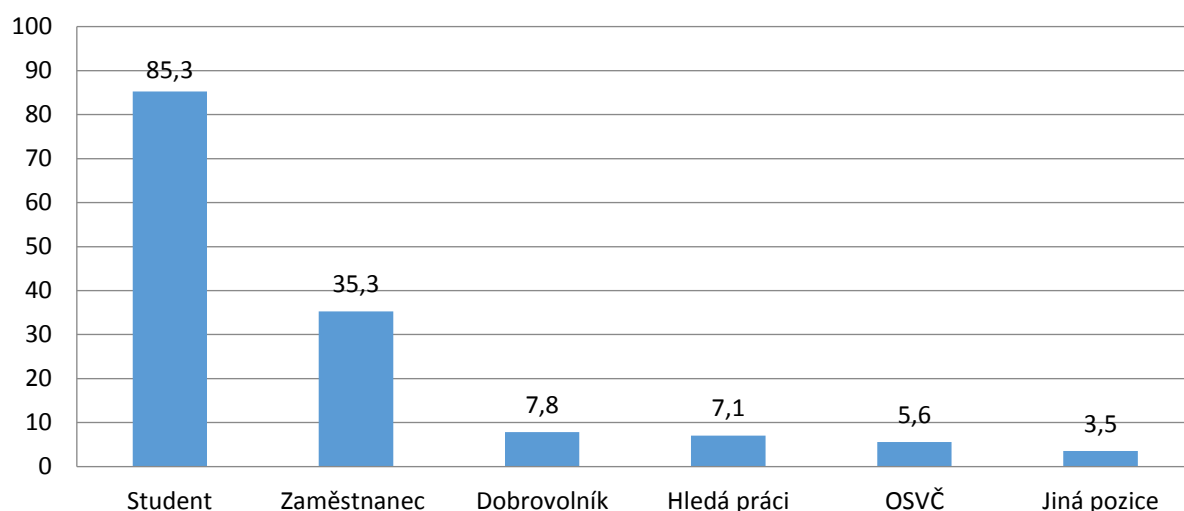

Celkový počet respondentů: 678

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

Pokud se jedná o status respondentů **z hlediska jejich postavení na trhu práce** (Graf 2) je zřejmé, že největší zastoupení mají studenti (85,3 %). Z nich však 43 % uvedlo, že souběžně také pracuje. Nejčastěji studenti pracují v soukromém sektoru (18 %), jako dobrovolníci (9 %), dále pak podnikají na živnostenský list – OSVČ (5,7 %). Ve veřejném a neziskovém sektoru pracuje 9 % pracujících studentů. 4 % studentů uvedlo, že si zároveň hledají práci. Těch, kteří již nestudují, je 14,7 %, a z nich téměř 60 % pracuje, 18 % si hledá práci a zbytek uvedl, že je v jiné pozici (stážista, doktorand, brigádník, práce v zahraničí, dálkové studium, praxe).

GRAF 2: ZASTOUPENÍ RESPONDENTŮ DLE POZICE NA TRHU PRÁCE v % (bylo možno uvést více pozic)

Celkový počet respondentů: 678

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

Rozložení všech respondentů ve skupině zaměstnanců (včetně studentů) mezi jednotlivé sektory je následující: 67 % pracuje v soukromém sektoru, 26 % je zaměstnáno ve veřejném sektoru a 7 % jsou zaměstnanci neziskových organizací.

Zapojení respondentů do mezinárodních aktivit

Další otázka směřovala k tomu, zda jsou respondenti obeznámeni s možnostmi zapojení do mezinárodních aktivit, které nabízí jejich domácí škola. 75 % respondentů uvedlo, že jejich škola nabízí kromě ERASMUS+ ještě další zahraniční výjezdy, 23,5 % uvedlo, že tuto informaci nemá a pouhá 2,5 % uvedlo, že jejich škola další možnosti nenabízí.

Někteří respondenti před výjezdem do zahraničí v rámci programu ERASMUS+ absolvovali již jiný výjezd v rámci programů financovaných z jiných zdrojů. Na tuto otázku odpovědělo kladně 230 respondentů, z nichž někteří absolvovali i více výjezdů. 120 respondentů si financovalo svůj zahraniční pobyt z vlastních zdrojů (nejčastěji se jednalo o jazykové kurzy), 23 absolvovalo pobyt v rámci projektů financovaných ze strukturálních fondů. Financování ostatních výjezdů pocházelo z nejrůznějších zdrojů, jako jsou dotace MŠMT či samosprávy, Česko-německý fond budoucnosti, Norské fondy, Česko-švýcarské fondy, či v rámci přímé spolupráce dvou partnerských škol a stipendia zahraničních univerzit.

Zkušenost respondentů s vedením lidí

Na otázku, zda respondenti mají praktickou zkušenost s vedením lidí v pracovním prostředí, odpovědělo kladně 248 (34 %), zkušenost s vedením lidí v rámci volnočasových aktivit, včetně dobrovolnictví, deklarovalo 492 (67 %) respondentů. 204 respondentů uvedlo, že má zkušenost s vedením lidí v obou zmíněných prostředích. Podíl respondentů uvádějících praktickou zkušenost s vedením lidí nebyl zahraničním pobytem nijak ovlivněn. Vzhledem k rozložení respondentů dle pozice na trhu práce, kdy nejvíce jsou zastoupeni studenti, kteří často ještě neměli možnost získat zkušenost s vedením lidí v pracovním prostředí, je v této položce zastoupení nižší, ale zároveň to ukazuje jejich aktivní přístup při zapojení se do volnočasových aktivit.

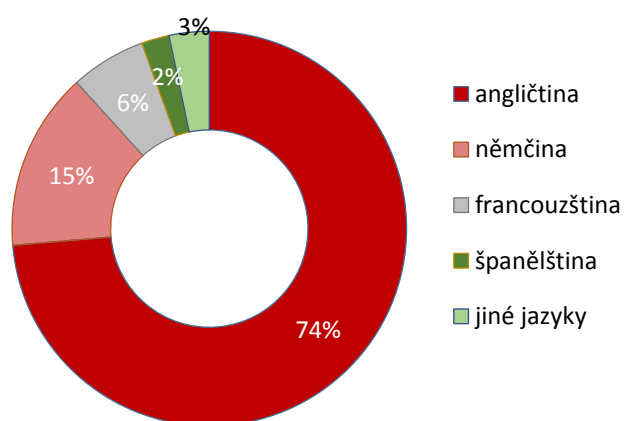
O jazykových dovednostech

Další blok otázek byl věnován vlastnímu hodnocení jazykových znalostí respondentů a jejich názoru na posun vlivem zahraničního pobytu.

Jako hlavní pracovní jazyk používalo angličtinu 74 % respondentů a převážná většina z nich předpokládala její používání již před výjezdem do zahraničí. Ovšem 52 respondentů před výjezdem předpokládala využívat angličtinu jako hlavní jazyk, ve skutečnosti však jejich hlavním pracovním jazykem byla jiná řeč (němčina, francouzština, španělština, portugálština, italština). Otázkou je, zda respondenti byli v takovém případě schopni efektivně využít aktivit v rámci zahraničního pobytu).

Dalším nejčastěji využívaným jazykem byla němčina, dále pak francouzština a španělština. Respondenti pak dále využívali jako hlavní pracovní jazyk ještě dalších 14 jazyků (italština, portugálština, nizozemština, slovenština, severské jazyky, atd.)

GRAF 3: HLAVNÍ CIZÍ JAZYKY, POUŽÍVANÉ RESPONDENTY JAKO PRACOVNÍ (v %)

Celkový počet respondentů: 800

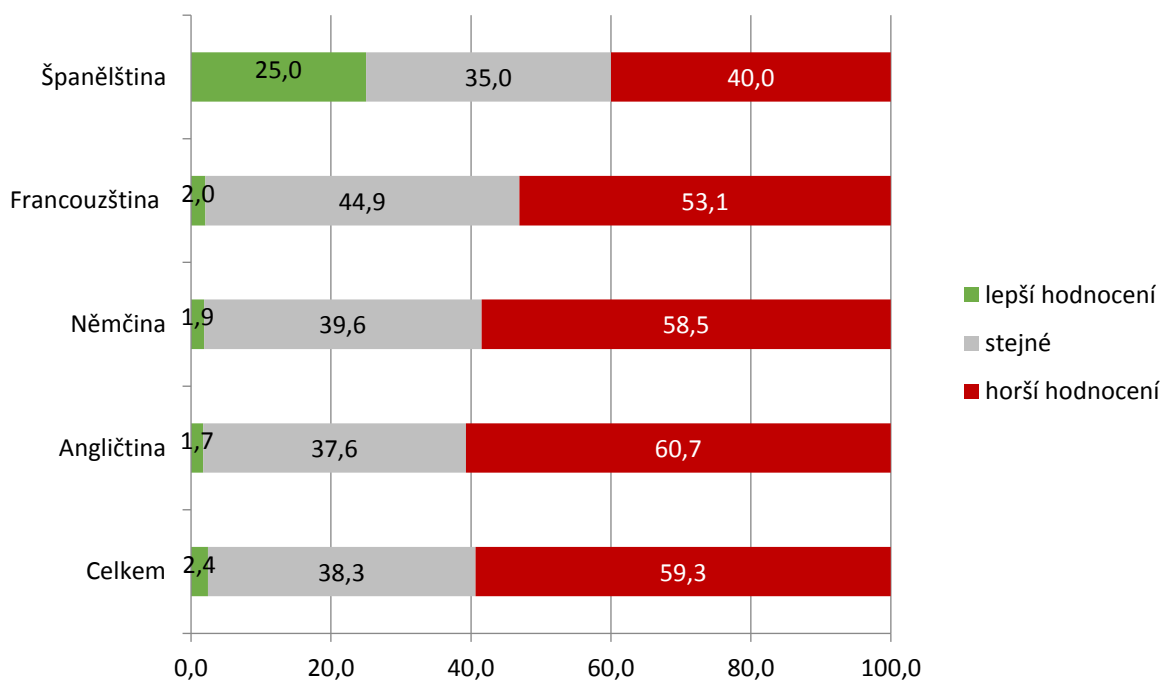
Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

- **Sebehodnocení schopnosti jazyk používat**

Při vlastním hodnocení respondentů v oblasti znalosti uvedeného hlavního jazyka (Graf 4) vyplynulo z dotazníkového šetření zajímavé zjištění. Při zběžném posouzení se jeví, že jazykové

dovednosti respondentů se díky zahraničnímu pobytu nezlepšily, avšak šetření nepostihuje faktor osobnostního vývoje respondentů a jejich sebereflexi, způsobenou přímou konfrontací svého vlastního mínění před výjezdem a realitou v průběhu pobytu. I proto se mnozí respondenti po návratu ze zahraničního pobytu hodnotí hůře než před výjezdem. Při podrobnějším pohledu na to, jak svůj posun hodnotí respondenti s ohledem na používaný jazyk a v závislosti na hodnocení jejich úrovně před výjezdem, lze zaznamenat, že výrazného zlepšení dosáhli respondenti používající jako hlavní jazyk španělštinu a pak skupina, která svoji předvýjezdovou znalost hodnotila na úrovni začátečníka. Naopak nejkritičtější k sobě byli ti, kteří svoji úroveň znalosti hodnotili jako základní a střední (Graf 5). Na to, že se v hodnocení jazyků projevovala relativně vysoká sebedůvěra respondentů před výjezdem do zahraničí, upozorňovala již předvýjezdová studie, která porovnávala vlastní hodnocení znalosti jazyka a úroveň získaných certifikátů. Celkově lze tedy shrnout, že vlastní hodnocení znalosti jazyka je silně ovlivněno praktickou zkušeností s používáním jazyka v jiném než domácím prostředí.

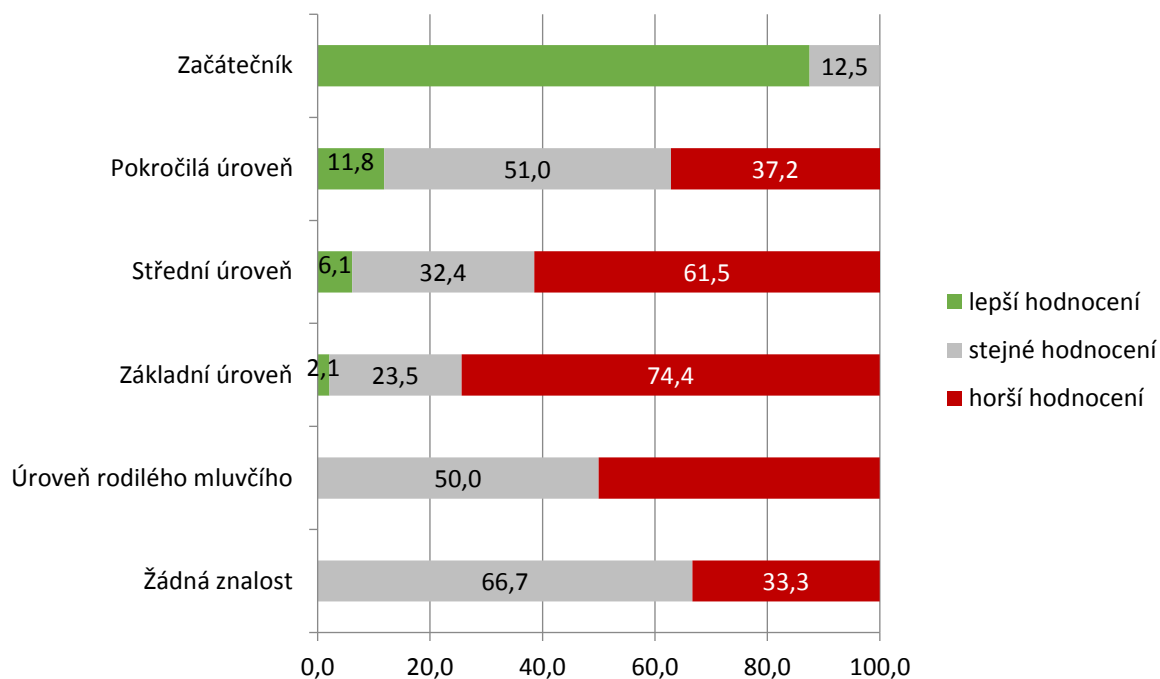
GRAF 4: POSUN HODNOCENÍ VLASTNÍ ZNALOSTI HLAVNÍHO JAZYKA PO ZAHRAIČNÍM VÝJEZDU U NEJČASTĚJI POUŽÍVANÝCH JAZYKŮ V %

Celkový počet respondentů: 796

Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

GRAF 5: POSUN HODNOCENÍ VLASTNÍ ZNALOSTI HLAVNÍHO JAZYKA PO ZAHRANIČNÍM VÝJEZDU DLE ÚROVNĚ ZNALOSTÍ V %

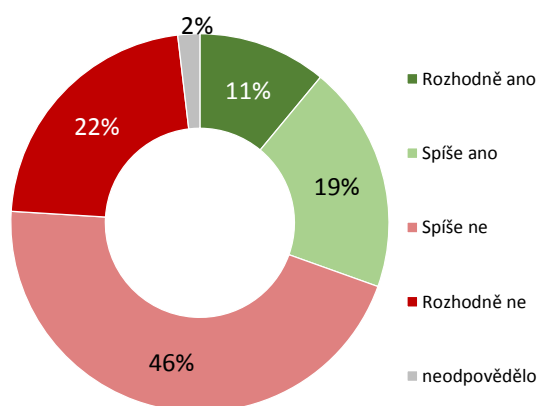

Celkový počet respondentů: 796

Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

Na otázku, zda po návratu ze zahraničního pobytu složili respondenti nějakou **mezinárodně uznávanou jazykovou zkoušku**, či zda ji plánují složit v následujících 12 měsících, odpovědělo kladně 30 % respondentů (Graf 6). Znamená to tedy, že si uvědomují svoji aktuální úroveň znalosti i důležitost vlastnictví certifikátu pro jejich budoucí uplatnění, ať již pro další zahraniční výjezdy či v práci.

GRAF 6: SLOŽENÍ MEZINÁRODNĚ UZNÁVANÉ JAZYKOVÉ ZKOUŠKY V OBDOBÍ 12 MĚSÍCŮ PO NÁVRATU V %

Celkový počet respondentů: 735

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

O měkkých dovednostech

Úroveň osvojení si různých měkkých dovedností, potřebných v nejrůznějších životních situacích (studijních, pracovních i osobních), hodnotili respondenti na základě vlastního posouzení toho, do jaké míry a jakým způsobem jsou schopni vykonávat určité činnosti či se zachovat v určitých situacích. Toto hodnocení bylo zařazeno do předvýjezdového i povýjezdového dotazníku.

Respondenti byli požádáni, aby označili, na kolik procent jsou schopni provádět uvedené činnosti, kdy 100 % značí bezproblémové zvládnání situace a 0–10 % žádnou či jen velmi malou schopnost danou situaci zvládat. Respondenti hodnotili 18 měkkých dovedností a jejich hodnocení po absolvování výjezdu jsou uvedena v Tabulce 1.

Obecně lze shrnout, že ve schopnosti zvládat hodnocené dovednosti, mají respondenti vysokou sebedůvěru. Nejvíce respondenti věří ve svoji schopnost dále se vzdělávat (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 79,3 % respondentů), rovněž důvěra v samostatné řešení úkolů je vysoká (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 78,2 % respondentů), dále následuje dochvilnost na domluvených setkáních (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 75,1 % respondentů) a respekt k názorům ostatních (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 72 % respondentů).

Naopak nižší, i když stále vysokou důvěru ve své schopnosti, uvádějí respondenti při prezentování vlastních schopností (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 43,5 % respondentů, úroveň důvěry 0 – 40 % uvedlo 7,4 % respondentů), ve vedení ostatních (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 45,4 % respondentů, úroveň důvěry 0 – 40 % uvedlo 8,7 % respondentů) ve schopnost přijít s něčím novým (úroveň důvěry 80 – 100 % uvedlo 45,5 % respondentů).

Přestože navazování kontaktů je pro 56,7 % prakticky bezproblémovou situací, téměř 10 % respondentů jej považuje za problematické (úroveň důvěry 0 – 40 % uvedlo 9,3 % respondentů).

TABULKA 1: HODNOCENÍ MĚKKÝCH DOVEDNOSTÍ PO ZAHRANIČNÍM VÝJEZDU V %

	0 - 40 %	50 - 70 %	80 - 90 %	100%	nedokázu posoudit
vést ostatní	8,7	43,2	37,8	7,6	2,6
prezentovat své schopnosti	7,4	48,4	37,9	5,6	0,8
prezentovat informace ostatním	3,3	36,8	52,4	7,2	0,3
spolupracovat v mezinárodním prostředí	2,0	20,7	51,4	25,1	0,8
pracovat pod tlakem	6,9	38,5	42,7	11,1	0,8
navazovat nové kontakty	9,3	33,3	42,0	14,7	0,7
obhájit svůj vlastní názor	3,6	36,5	48,5	10,7	0,7
důvěřovat svým schopnostem	7,9	41,2	42,7	7,6	0,7
motivovat ostatní	5,9	43,2	38,5	8,2	4,2
přijít s něčím novým	5,6	47,5	39,2	6,3	1,3
přijímat kritickou zpětnou vazbu	4,5	40,1	45,9	8,9	0,7
respektovat názory druhých	1,1	26,3	52,8	19,2	0,7
plánovat činnosti	3,9	27,3	48,0	20,3	0,5
samostatně řešit úkoly	0,8	20,7	60,4	17,8	0,3
být iniciativní	4,2	37,3	45,5	12,4	0,5
dodržovat termíny odevzdání práce	3,9	27,3	48,0	20,3	0,5
chodit včas na domluvená setkání	5,3	19,2	42,6	32,4	0,4
dále se vzdělávat	0,5	19,8	55,2	24,1	0,4

Celkový počet respondentů: 750

Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

Změna hodnocení měkkých dovedností po výjezdu oproti hodnocení před výjezdem je uvedena v Tabulce 2.

TABULKA 2: POSUN HODNOCENÍ MĚKKÝCH DOVEDNOSTÍ PO ZAHRANIČNÍM VÝJEZDU V %

	Hodnotí se		
	lépe	stejně	hůře
vést ostatní	62,5	25,7	15,9
prezentovat své schopnosti	37,2	28,1	34,7
prezentovat informace ostatním	36,5	30,6	32,8
spolupracovat v mezinárodním prostředí	36,5	39,6	25,4
pracovat pod tlakem	36,4	27,4	36,1
navazovat nové kontakty	34,7	33,1	32,2
obhájit svůj vlastní názor	33,7	34,0	32,3
důvěřovat svým schopnostem	30,9	28,9	40,2
motivovat ostatní	30,9	31,8	37,4
přijít s něčím novým	30,3	27,8	41,8
přijímat kritickou zpětnou vazbu	30,1	33,2	36,6
respektovat názory druhých	29,8	35,4	34,8
plánovat činnosti	28,7	34,1	37,1
samostatně řešit úkoly	28,7	37,6	33,7
být iniciativní	28,6	35,9	42,5
dodržovat termíny odevzdání práce	27,8	35,7	36,5
chodit včas na domluvená setkání	26,3	41,4	32,3
dále se vzdělávat	25,5	38,6	35,8

Celkový počet respondentů: 750

Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

Největší kladný posun byl zaznamenán v hodnocení dovednosti vést ostatní, kdy se 62,5 % respondentů hodnotilo lépe než před výjezdem, u ostatních dovedností se zlepšení pohybovalo kolem jedné čtvrtiny až třetiny respondentů. Nejmenší změnu k lepšímu zaznamenala schopnost dále se vzdělávat, která byla před výjezdem i po výjezdu poměrně vysoká.

Naopak ke kritickému přehodnocení došlo u dovedností být iniciativní, přijít s něčím novým a důvěřovat svým schopnostem (zhoršení u 42,5 %, 41,8 % a 40,2 %). To je možno vysvětlit setkáním s aktivnějšími a kreativnějšími lidmi v mezinárodním prostředí.

Při celkovém pohledu na posun hodnocení měkkých dovedností (Tabulka 3) je zřejmé, že i v případě měkkých dovedností, stejně jako u jazyků, respondenti snižovali v rámci povýjezdového dotazníku své hodnocení oproti předvýjezdovému poměrně radikálně. Celých 47,1 % své měkké dovednosti hodnotí kritičtěji a 10,5 % snížilo své hodnocení dokonce o 30 % a více. Zhruba jedna čtvrtina považuje své měkké dovednosti za stejné jako před výjezdem. Zlepšení svých měkkých dovedností prezentuje jen 18,4 % a jen necelé jedno procento považuje své měkké dovednosti lepší o 30 % a více.

TABULKA 3: CELKOVÝ POSUN HODNOCENÍ MĚKKÝCH DOVEDNOSTÍ PO ZAHRANIČNÍM VÝJEZDU V %

		po výjezdu										
		0-10 %	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%	
před výjezdem	0-10%	25,0	11,3	1,2	1,1	0,8	0,4	0,0	0,1	0,0	0,1	
	20%	8,3	16,1	6,5	3,4	1,7	0,4	0,1	0,2	0,0	0,1	
	30%	20,8	21,0	11,8	7,6	4,3	3,0	0,9	0,4	0,2	0,1	
	40%	4,2	9,7	21,3	13,5	8,4	4,4	2,8	1,0	0,2	0,2	
	50%	12,5	19,4	18,3	17,7	23,1	11,9	6,9	3,9	1,9	0,9	
	60%	12,5	9,7	14,8	20,6	18,9	19,0	13,9	6,9	3,1	1,5	
	70%	8,3	6,5	19,5	19,2	21,7	28,4	28,1	19,6	9,4	3,8	
	80%	0,0	3,2	4,7	10,4	13,0	19,0	30,0	32,9	24,9	11,1	
	90%	0,0	0,0	0,6	5,1	6,1	10,0	12,9	25,4	36,4	27,5	
	100%	8,3	3,2	1,2	1,4	2,1	3,5	4,2	9,6	23,9	54,9	

	hodnotí se lépe o 30 %	0,8 %
	hodnotí se lépe	18,4 %
	hodnotí se stejně	23,1 %
	hodnotí se hůře	47,1 %
	hodnotí se hůře o 30 %	10,5 %

Celkový počet respondentů: 750

Zdroj: elektronická dotazníková šetření, září – leden 2015, únor – srpen 2016 a listopad 2016.

O zkušenostech ze zahraničního pobytu

O své aktuální zkušenosti ze zahraničního pobytu se respondenti podělili v dalším bloku otázek. Odpovědi často zahrnovaly zajímavé komentáře, které lze využít při dalším nastavení programu Erasmus+. 77 % respondentů uvedlo, že jejich zahraniční pobyt byl převážně studijního charakteru.

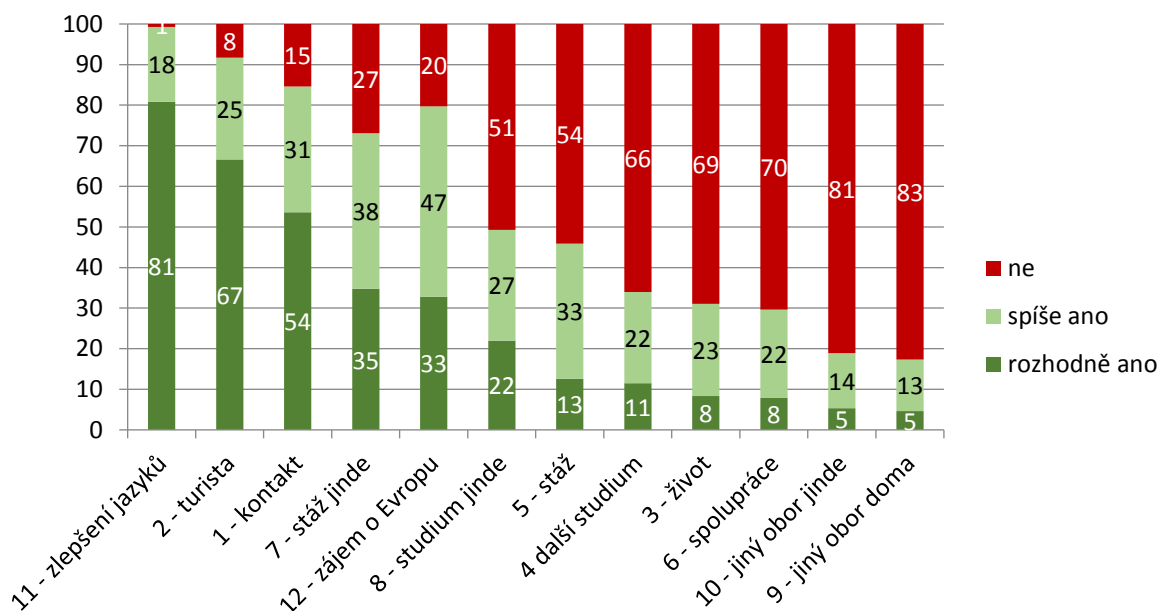
Na otázku „*Do jaké míry Vás zahraniční pobyt konaný v rámci programu Erasmus+ inspiroval*“ posuzovali respondenti následující nabídky:

- 1 - Plánuji být v pravidelném kontaktu s lidmi z jiných států než z ČR, které jsem poznal/a během pobytu.
- 2 - Plánuji se do navštívené země vrátit jako turista.
- 3 - Plánuji se do navštívené země vrátit a žít tam
- 4 - Plánuji se do navštívené země vrátit na jiný/další studijní pobyt
- 5 - Plánuji se do navštívené země vrátit za účelem pracovní stáže
- 6 - Plánuji spolupráci v oblasti obchodu / neziskového sektoru apod. s danou zemí nebo lidmi, které jsem poznal/a během pobytu.
- 7 - V budoucnu plánuji zahraniční pracovní stáž v jiné zemi.
- 8 - V budoucnu plánuji další zahraniční studium mého oboru v jiné zemi.
- 9 - V budoucnu plánuji studium jiného oboru na škole v ČR.
- 10 - V budoucnu plánuji studium jiného oboru na škole v zahraničí.
- 11 - Plánuji pokračovat ve zlepšování svých znalostí cizích jazyků.
- 12 - Plánuji se více zajímat o současné evropské záležitosti.

Nejčastěji byli respondenti zahraničním pobytem inspirováni ke zlepšení svých jazykových znalostí (81 %), což odpovídá i jejich sebehodnocení znalosti jazyků po skončení zahraničního

pobytu. Další v pořadí je zájem o turistické pobyty do navštívené země (67 %), dále pak pravidelný kontakt se zahraničními lidmi (53 %). Naopak nejméně se respondenti rozhodli ke studiu jiného oboru (cca 5 %), k obchodní spolupráci (8 %) a k životu v dané zemi (8 %). Je však nutné uvést, že i to je poměrně velké procento, vzhledem k tomu, jak taková změna zásadně ovlivní budoucí život respondentů. Celkové rozložení odpovědí o směrech inspirace je uvedeno v Grafu 7.

GRAF 7: INSPIRACE K NÁVAZNÝM AKTIVITÁM PO SKONČENÍ ZAHRANIČNÍHO POBYTU V %

Celkový počet respondentů: 722

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

361 respondentů se ještě podělilo o své další zážitky a inspirace, v převážné většině pozitivní. Respondenti si váží toho, že poznali jiné země, jinou kulturu, odlišný způsob výuky, ale také často poukazovali na skutečnost, že jim zahraniční pobyt otevřel nové horizonty, zbavili se strachu z neznáma, posílil se jejich pocit Evropanství, naučili se toleranci vůči názorům jiných, poznali lépe své vlastní schopnosti a měkké dovednosti. Někteří respondenti si více váží své vlastní země a naučili se pozitivnímu přístupu k životu.

Na otázku, **zda zahraniční pobyt již vedl k nějakému konkrétnímu „výsledku“** (např. složení jazykové zkoušky, přijetí na školu, získání práce, nalezení životního partnera), odpovědělo kladně 351 respondentů. Nejčastěji zmiňovanými oblastmi bylo získání práce, často v mezinárodní firmě, složení zkoušky z jazyka, zakončení bakalářské práce, další studijní pobyt v zahraničí, ale také nalezení nových přátel i životního partnera. Odpověď „ne“ nebo „prozatím ne“ uvedlo pouze 176 respondentů. Znamená to tedy, že respondenti již většinou vidí hmatatelné výsledky svého zahraničního pobytu.

Díky právě absolvovanému zahraničnímu pobytu si většina respondentů (více než 80 %) lépe či dokonce výrazně lépe uvědomuje **kulturní rozmanitosti, dovednosti, které chce nadále rozvíjet i to, že dovede samostatně zvládnout pobyt v jiné zemi**. Pouze necelých 20 % má pocit, že zahraničním pobytem se jejich uvědomění nezměnilo (Tabulka 4).

TABULKA 4: UVĚDOMĚNÍ SI UVEDENÝCH HODNOT PO ZAHRANIČNÍM VÝJEZDU V %

Uvědomění si	výrazně lépe než před pobytem	lépe než před pobytem	stejně jako před pobytem
kulturních rozmanitostí	35,2	47,9	16,9
dovedností, které chci více rozvíjet	28,7	51,1	20,3
samostatné zvládnání pobytu v jiné zemi (turistika, studium, pracovní stáž, práce, život).	55,0	30,9	14,0

Celkový počet respondentů: 705

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

Šance na nalezení práce hodnotí po zahraničním pobytu lépe 22 % respondentů, 78 % je vidí stejně jako před zahraničním pobytem.

Více než 97 % absolventů zahraničního pobytu bude podobný pobyt **doporučovat svým známým**, pouze 2,5 % jej doporučit nebude.

Problémy, kterým účastníci zahraničního pobytu nejčastěji čelili, byla obtížná přeprava mezi místem ubytování a přijímající institucí (87 %), nedostatek informací o přijímající instituci před výjezdem, špatné organizační zajištění na straně domácí i zahraniční instituce. Naopak nedostatečnost rozsahu finanční podpory vadila pouze ¼ respondentů, 84 % respondentů obdrželo před odjezdem alespoň část finančních prostředků (Tabulka 5).

TABULKA 5: PROBLÉMY, KTERÝM V RÁMCI ZAHRANIČNÍHO VÝJEZDU RESPONDENTI ČELILI V %

Problém	Byl to velký problém	Byl to určitý problém	Nebyl to problém
Doprava mezi místem ubytování a školou/institucí/firmou byla složitá.	59,1	28,0	12,9
Pobyt nebyl dobře organizačně či administrativně připraven na straně hostitelské zahraniční školy/instituce/firmy	42,6	33,9	23,5
Pobyt nebyl dobře organizačně či administrativně připraven na straně mé domácí školy/instituce/firmy.	39,9	39,9	20,2
Nebylo snadné najít ubytování.	38,3	26,5	35,2
Před odjezdem jsem neměl/a dostatek informací o zahraniční škole/instituci/firmě.	36,8	39,9	23,3
Finanční podpora nepokryla všechny nezbytné výdaje (ubytování, jídlo, doprava, studijní materiály).	10,4	17,0	72,5

Celkový počet respondentů: 699

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016.

Na otázku s jakými **dalšími omezeními** se respondenti při přípravě a v průběhu zahraničního pobytu setkávali, největší počet respondentů považoval jako obtížné zařazení se do komunity místních studentů (52,2 %), dále nejistota, které předměty (kredity) budou na domácí škole uznány (38 %). Respondenti rovněž konstatovali, že nabídka odborných předmětů byla omezená

(32,4 %). Naopak, začlenění se do komunity ostatních Erasmus studentů, považovalo za problematické pouze 12,2 % respondentů (Tabulka 6).

TABULKA 6: DALŠÍ OMEZENÍ, SE KTERÝMI SE V RÁMCI ZAHRANIČNÍHO VÝJEZDU RESPONDENTI SETKALI V %

Další omezení	Bylo to omezení	Nebylo to omezení	Netýká se mě
Možnost studia cizího jazyka používaného během výuky byla omezená	18,0	66,5	15,5
Nabídka odborných předmětů byla omezená	32,4	62,0	5,6
Neměl/a jsem jistotu, které předměty (kredity) mi budou na domácí škole uznány	38,0	53,9	8,1
Nebylo snadné se začlenit do komunity ostatních Erasmus studentů	12,2	83,9	3,9
Nebylo snadné se začlenit do komunity místních studentů	52,2	46,1	1,7
Komunikace s místními obyvateli byla obtížná vzhledem k jejich malé znalosti cizího jazyka (pokud se výuka konala v jiném než oficiálním jazyce země)	13,1	66,9	20,0

Celkový počet respondentů: 534

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření, listopad 2016

Co se týče **celkové náročnosti studia**, tu většina respondentů hodnotila jako přiměřenou, za extrémně jednoduché či extrémně náročné ho považovalo pouze cca 6 % respondentů.

70 % z 534 respondentů uvedlo, že se po návratu ze zahraničního studijního pobytu se nesetkalo s **problémem neuznání či částečného neuznání kreditů anebo s nutností prodloužení studia**, přestože 38 % respondentů uvedlo, že neměli jistotu, které kredity jim po návratu uznány budou. 15,7 % respondentů uvedlo, že jim nebyla uznána část kreditů. Dalších téměř 15 % respondentů o uznání kreditů ani nezažádalo (nepotřebují) či ještě neměli řízení o uznání kreditů uzavřeno. Pro 84 % respondentů nepředstavovalo neuznání kreditů komplikaci.

Ti, kteří již měli uznávání kreditů ukončené, uvedli, že ve 44 % se jednalo o volitelné předměty, ve 30 % povinně volitelné předměty a jen ve 26 % povinné předměty. 28,7 % respondentů mělo uznány kredity pouze pro volitelné předměty, 15 % respondentů mělo uznány kredity ze všech 3 typů předmětů. Někteří respondenti uváděli, že jejich domovská instituce uznala jen část kreditů, nebo jen kredity bez předmětů, někdy se museli se školou o uznání dohadovat. 8 respondentů uvedlo, že jim kredity nebyly uznány vůbec.

18,8 % z celkového počtu respondentů uvedlo, že si kvůli neuznání kreditů muselo prodlužovat domácí studium, což je poněkud v rozporu s tvrzením, že pro 84 % respondentů nepředstavovalo neuznání kreditů komplikaci.

54 % respondentů je přesvědčeno, že jejich domácí škola zachovává při uznávání kreditů rovný přístup, avšak dalších 36 % takovou možnost není schopno posoudit. Pouze 10 % respondentů má pocit, že při přidělování kreditů domácí škola nepostupuje férově.

Závěrem

Závěrem lze shrnout několik zajímavých zjištění. Při porovnání sebehodnocení znalosti jazyků a měkkých dovedností před výjezdem a po výjezdu je zřejmé, že velká část vyjíždějících koriguje své mnohdy velmi sebevědomé představy o vlastních schopnostech na základě setkávání s kolegy v mezinárodním prostředí. Nevede to k jejich ztrátě sebedůvěry, ale naopak si lépe uvědomují své znalosti a schopnosti.

Zahraniční pobyty jsou pro většinu jejich účastníků velmi inspirativní a otevírají jim nové možnosti i posilují jejich aktivní přístup k řízení vlastní profesní dráhy.

Přes dílčí komplikace při přípravě mezinárodního pobytu i v rámci jeho realizace hodnotí téměř všichni respondenti svoji účast na takovém pobytu kladně. Odnášejí si důležitý pocit (možná i přesvědčení), že jsou schopni se vyrovnat s překážkami a zbavují se obavy z neznámého.

Přestože respondenti většinou nepovažují za problém neuznání kreditů domácí školou, uvádí 18,8 % z nich, že po návratu na domácí školu se setkali s nutností prodloužení studia z důvodu nesplnění požadavků na uzavření ročníku. To je poměrně závažné zjištění a bude třeba této otázce věnovat patřičnou pozornost hlavně při plánování a přípravě zahraničních studijních pobytů a v komunikaci s přijímající školou, a to, jak ze strany samotných studentů, tak ze strany vysílajících škol. Je potřebné, aby studenti ještě před absolvováním zahraničního pobytu měli jasno, jaké předměty (kredity) jim budou uznány a následně zbytečně neztráceli čas opakováním předmětů či ročníků. Cílem je, aby jejich zahraniční studium bylo domácími školami uznáváno jako součást celkového studia, a aby proces uznávání kreditů byl transparentní.